

ملاحظاتی درباره منطق سنجش حدیث

تأملاتی حول شیوه اعتبارسنجی رجالی
در مواجهه با احادیث توحیدی و اخلاقی

حمیدرضا میرکنی بنادکی

سروشناسه:

میرزکنی بناذکی، حمیدرضا، ۱۳۷۵

Mirrokni Banadaki, Hamidreza

عنوان و نام پدیدآور:

ملاحظاتی درباره منطق سنجش حدیث: تأملاتی حول شیوه اعتبارستجوی رجالی در مواجهه با احادیث توحیدی و اخلاقی / حمیدرضا میرزکنی بناذکی؛ با مقدمه محمدتقی فیاض پخشش؛ [برای] موسسه فرهنگی هنری جلوه نور علوی.

قلم: واژه پرداز اندیشه، ۱۴۰۰.

۱۲۶ ص. ۲۱۰/۱۴۰۱.

۹۷۸-۶۲۲-۶۹۴۷-۶۸-۸

فیبا

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

پادداشت:

کتاب حاضر توسط انتشارات قیص فرزان در همین سال فیبا دریافت گردید است.

کتاب تاممه.

تأملاتی حول شیوه اعتبارستجوی رجالی در مواجهه با احادیث توحیدی و اخلاقی / حدیث -- علم الرجال -- روشن شناسی

Hadith -- *Ilm al-Rijal -- Methodology

عمل الحدیث

'Elal al-hadith

احادیث شیعه

Hadith (Shiites) -- Texts

قیص و خشن، محدثانی، ۱۳۲۲، ...، مقدمه نویس

موسسه فرهنگی هنری جلوه نور علوی

BPW4

۲۹۷/۲۶۴

۸۷۶۱-۸۹

فیبا

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

رده پندی کمگه:

رده پندی دیویس:

شماره کتابشناسی ملی:

اطلاعات رکورد کتابشناسی:

ملاحظاتی درباره «منطق سنجش حدیث»:
تأملاتی حول شیوه اعتبارستجوی رجالی در مواجهه با احادیث توحیدی و اخلاقی

مؤلف: حمیدرضا میرزکنی بناذکی

ناشر: واژه پرداز اندیشه

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۴۰۱

قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۴۷-۶۸-۸

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۷۹۷۴۷۵۰

برای اطلاع از دیگر محصولات مؤسسه، عدد ۱۰ را به سامانه جلوه نور علوی [www.jelveh.org](#) پیامک کنید.

جلوه علوی

موسسه فرهنگی هنری جلوه نور علوی

تلفن: ۰۲۱-۳۳۹۸۷۹۹۰

سایت: www.jelveh.org

کلیه حقوق مادی و معنوی

این اثر متعلق به مؤسسه

جلوه نور علوی است.

فهرست مطالب

۷	سخن ناشر
۹	مقدمه استاد محمد تقی فاضل بخش
۱۱	تقسیم‌بندی روایات
۱۱	اول: احادیث فقهی
۱۱	دوم: احادیث اعتقادی
۱۲	سوم: روایات بلند توحیدی
۱۴	چهارم: روایات مناقب اهل بیت علیهم السلام
۱۶	پنجم: روایات حکومتی پیرامون اولی الامر و حق حاکمیت انحصاری ائمه علیهم السلام
۱۷	ششم: احادیث مرکب از مضمونین روایات
۱۸	نگاهی دوباره به آثار شش مرتبه پیشین در ضعف و قوت سند روایات
۲۰	نتایج
۲۵	مقدمه مؤلف
۳۳	چکیده
۳۵	مقدمه پژوهش
فصل یکم مروری بر محدودیت‌های تاریخی حدیث شیعه	
۳۹	تمهید
۴۰	از آغاز امامت امام علی علیهم السلام تا عصر امام سجاد علیهم السلام
۴۴	ماجرای ممنوعیت کتابت و نقل حدیث در عصر خلفا
۵۱	پیامدهای منع نقل حدیث

الف) بسته شدن راه طرح و تعمیق معارف بر مردم	۵۱
ب) کم رنگ شدن مرجعیت و اثاث واقعی علم نبوی ﷺ	۵۳
دوران امامت امام سجاد علیه السلام	۶۰
دوران امامت صادقین علیهم السلام	۶۳
دو پیامد مهم و آسیب زا در ذکر علنی معارف بلند توحیدی	۶۸
الف) ایجاد سوءتفاهم های فکری و عقیدتی، تقیه امام علیه السلام و محرومیت عموم مردم از معارف الهی	۶۸
ب) متهم شدن حاملان اسرار توحیدی از سوی مردم	۷۰
نتیجه گیری از مباحث تاریخی تا انتهای عصر صادقین علیهم السلام	۷۹
دوران پس از صادقین علیهم السلام تا عصر امام حسن عسکری علیه السلام	۸۰
الف) صدور جواز نقل و جاده ای از سوی ائمه علیهم السلام	۸۰
ب) عصر تصنیفات؛ نگاهی به سهم مطالب بلند توحیدی و سلوکی در تصنیفات متقدم شیعه	۸۵
تلخیص و نتیجه گیری از بخش دوران پس از صادقین علیهم السلام	۹۰
جمع بندی فصل نهم	۹۲
فصل دوم: بازاندیشی در طریقه اعتبارسنجی و جالی در خصوص روایات توحیدی و اخلاقی	
تمهید	۹۵
طریقه قدما در مواجهه با روایات	۹۶
نمونه ای از به کار گیری سنجش مضمونی در اعتبارسنجی حدیث	۱۱۰
به کار گیری تحلیل مضمونی و قرائت لبی در توثیق و تضعیف روایت و رجال حدیث	۱۱۴
معیار شیخ طوسی برای سنجش اخبار ضعیف و مرسل در العده فی مصول الفقه	۱۱۸
فایده ای از طریقه درایة الحديث متاخرین	۱۲۸
جمع بندی و پیشنهاد	۱۳۳
کتابنامه	۱۳۵

سخن ناشر

مکتب مرحوم علامه طباطبائی و مرحوم امام امت
مکتبی است جامع با وجوهه علمی اساسی درباره معارف توحیدی
اسلام. به میزانی که آن وجهه نظر در تفسیر و تبیین شاخه‌های
 مختلف علوم اسلامی به کار بسته شود، می‌توان به بسط و توسعه
 آن امیدوار بود. هریک از این اساتید به سهم خود آن جوهره
 توحیدی و تربیتی را در علوم مختلف پی گرفته‌اند؛ به عنوان
 مثال مرحوم علامه طباطبائی در تفسیر المیزان و یا در رسائل خود
 قدم‌های جدی در این باره برداشته‌اند. نیز مرحوم امام در کتابی
 نظیر مصباح‌الهدایه و یا حتی در عرصه فقه با طرح تئوری ولایت
 فقیه آن بصیرت توحیدی را دنبال و پیاده نمودند.

موسسه جلوه نور علوی در راستای بسط و توسعه آن نگاه
 توحیدی و تربیتی، اقدام به تدارک دوره‌ای علمی و آموزشی نموده؛
 به نحوی که از اولیات و مقدمات این مکتب تا مطالب بلند
 تربیتی در آن گنجانده و در قالبی موجه و متین عرضه شود. حلقة
 ابتدایی این دوره، شرح حدیث عنوان بصری است. اما خواندن

یک «حدیث» نیازمند یک اصلاح نگاه نسبت به اصل «خوانش حدیث» است؛ خصوصاً که خود حدیث شریف عنوان بصری به لحاظ سندی مورد خدشه است و دچار ضعف. گرچه در درسنامه شرح حدیث عنوان بصری - که قبلًاً تدوین و نشر شده است - دروسی به این اصلاح نگاه اختصاص یافته، اما لازم بود تا پژوهشی فنی ترو با استفاده از قواعد و ضوابط معتبر در خود علوم حدیث و رجال انجام گیرد، تا سنت و شالوده مواجهه‌ای که بزرگانی نظیر مرحوم علامه طباطبائی ره با احادیث داشته‌اند، آشکار و تبیین گردد. بنابراین مؤسسه در این زمینه پژوهش‌هایی تعریف و طرح ریزی نمود. در میان این پژوهش‌ها، کتاب حاضر نخستین اثری است که اکنون به ثمر نشسته و عهده‌دار طرح ملاحظاتی در باب اصل سنجش حدیث است. با توجه به مفاد و اشارات این پژوهش می‌توان دریافت که چرا برخی از احادیث ضعیف، با وجود ضعف‌شان، مورد توجه و اهتمام اهل معتقد و فقهای شیعه بوده‌اند. همین‌طور با این موضع می‌توان در عین حفظ ضوابط محکم علمی و معرفتی شیعه، احادیث ضعیف را به کار بست و از معارف مندرج در آن‌ها محروم نماند.

در زمینه رجال و قواعد اعتبار‌سنجی احادیث پژوهش‌های دیگری نیز در مؤسسه در جریان است که ان شاء الله به ثمر خواهد نشست و مورد استفاده اهل تحقیق واقع خواهد شد.

در پایان لازم می‌دانیم از جناب اقایی حمیدرضا میرکنی که زحمت تحقیق و نگارش این اثر را بر عهده گرفته‌نده قدردانی نماییم. مؤسسه فرهنگی هنری جلوه نور علوی